

S. F.

"Rocznik Świętokrzyski" o Zagłębiu Staropolskim

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 8/1, 125-126

1963

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ROZWÓJ MUZEUM NAFTOWEGO W KROŚNIE

Organizacja Muzeum Naftowego w Krośnie¹ stała się przedmiotem zainteresowania technicznej prasy fachowej. W „Wiadomościach Naftowych” ukazały się na ten temat artykuły: Władysława Dubisa, *Muzeum Ziemi Krośnieńskiej wzbogacono działem naftowym* (nr 5/1962) oraz Ireny Okólskiej, *Wystawa historii oświetlenia w Muzeum w Krośnie* (nr 7/1962).

Autorzy omawiają dotychczas zgromadzone zbiory, w których na szczególną uwagę zasługuje kolekcja lamp naftowych, oraz zapoznają z kierunkami rozwoju tworzonej placówki. Zbiory z zakresu historii oświetlenia i historii eksploatacji złóż ropy naftowej tworzą w obecnej chwili dział naftowy Muzeum Ziemi Krośnieńskiej. W przyszłości zbiory te mają być głównym tematem ekspozycji placówki.

J. J.

„ROCZNIK ŚWIĘTOKRZYSKI” O ZAGŁĘBIU STAROPOLSKIM

Pierwszy tom nowego wydawnictwa seryjnego „Rocznik Świętokrzyski”, wydawanego staraniem Wojewódzkiej Komisji Obchodu Tysiąclecia Państwa Polskiego w Kielcach¹, poświęcony jest w całości tematyce Zagłębia Staropolskiego, musi więc wzbudzić żywe zainteresowanie historyków techniki. O Zagłębiu Staropolskim, które w każdej epoce dziejów zostawiło trwałe ślady w historii techniki polskiej, pisze się ostatnio stosunkowo wiele, ale też i wiele dokonano w badaniach tego regionu. Podsumowaniem osiągniętego dorobku stała się w 1960 r. sesja naukowa zwołana przez Wojewódzką Komisję Obchodu Tysiąclecia Państwa Polskiego².

„Rocznik Świętokrzyski”, zawierający treść wszystkich referatów sesji i streszczenie przeprowadzonej na niej dyskusji³, gromadzi po raz pierwszy w odrębnej publikacji całość rozproszonego po różnych wydawnictwach („Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, „Studia z Dziejów Górnictwa i Hutnictwa”, czasopisma archeologiczne itp.) materiału, który ze względu na charakter sesji przygotowany został w formie szeroko ujętych syntez. Organizatorzy konferencji postarali się przy tym, aby referaty poruszyły problematykę wszystkich epok historycznych i dzięki temu otrzymaliśmy kompleksowe przedstawienie problematyki badań prowadzonych w Zagłębiu Staropolskim.

Złożyły się na nie referaty:

1. *Krzemionki Opatowskie, pomnik starożytnego górnictwa* (Przemysł górniczy i krzemieniarski. Odkrycie i pierwsze badania kopalni w Krzemionkach. Prace konserwatorskie. Wyrobiska górnicze w Krzemionkach. Narzędzia i sposoby urabiania. Bezpieczeństwo i higiena pracy. Rysunki na skale. Pracownie krzemieniarskie. Wielkość produkcji. Zbywanie produkcji. Chronologia), opracował Tadeusz Żurowski.

2. *Łysogórski okręg górniczo-hutniczy z okresu wpływów rzymskich* (Obszar występowania strożynego żużla świętokrzyskiego. Dotychczasowe dane chronologiczne. Technologia i technika hutnictwa żelaza rejonu świętokrzyskiego. Piecowiska świętokrzyskie. Rozważania natury ekonomicznej. Postulaty badawcze i konserwatorskie), opracował Kazimierz Bielenin.

¹ Por. notatkę w *Kronice* nru 2/1960 „Kwartalnika”.

² „Rocznik Świętokrzyski”, t. I pod redakcją Jana Pazdura. *Materiały z sesji naukowej poświęconej Zagłębiu Staropolskiemu*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo, Wrocław—Warszawa—Kraków 1962, s. 276, ilustr. 95.

³ Por. sprawozdanie z sesji w nrze 1/1961 „Kwartalnika”.

³ Przez widoczne przeoczenie „Rocznik” nie podaje daty i miejsca sesji.

3. *Górnictwo w Zagłębiu Staropolskim w epoce feudalnej* (Zakres i warunki działalności górniczej. Okres rozwoju do połowy XVII w. Od wojen szwedzkich do Staszica. Stanisław Staszic i okres wielkich inwestycji do połowy XIX w.), opracował Jan Pazdur.

4. *Drogi postępu technicznego w hutnictwie na przykładach Zagłębia Staropolskiego*, opracował Mieczysław Radwan.

5. *Przemysł zbrojeniowy Zagłębia Staropolskiego do połowy XIX w.*, opracował Jan Pazdur.

6. *Zabytki techniki w województwie kieleckim i ich naukowe oraz dydaktyczne znaczenie*, opracował Jerzy Jasiuk.

Zarówno inicjatywa zwołania Sesji, jak i wydanie drukiem jej materiałów świadczy o życzliwym podejściu władz wojewódzkich w Kielcach do spraw historii techniki i kultury materialnej. Dało również temu wyraz przemówienie powitalne wygłoszone na sesji przez przewodniczącego WRN w Kielcach Czesława Domagałę. Jeżeli dodać do tego działalność Muzeum Techniki NOT i liczne grona naukowców oddanych sprawie Kielecczyny, można mieć nadzieję, że badania historyczne tego rejonu będą mogły być prowadzone jeszcze owocniej, a zwłaszcza że liczne, a niezbyt chronione zabytki techniki znajdą konserwatorów i stróży. Wierzmy również, że nowe wydawnictwo nieraz jeszcze udzieli szpalt historykom techniki i związanym z ich pracami problemom.

S. F.

GÓRNICTWO W 1000-LECIU PAŃSTWA POLSKIEGO

W stałym dziale „Wiadomości Górniczych” pod powyższym tytułem zamieszczono w pierwszym półroczu 1962 r. kilka artykułów.

W nrze 1/1962 *Sprawozdanie za rok 1961 z wykonania prac zakreślonych Programem Obchodu Tysiąclecia Państwa Polskiego przez górnictwo polskie*, obejmujące okres od 3.IX 1960 do 3.X 1961 napisał mgr inż. Bronisław Rudnicki przewodniczący Zespołu Obchodów Tysiąclecia Państwa przy Państwowej Radzie Górnictwa. Sprawozdanie stanowi ogólny przegląd prowadzonych w tym okresie prac w dziedzinie badań historii górnictwa, ochrony zabytków i muzealnictwa górniczego oraz publikacji o charakterze historycznym. Przegląd ten obejmuje osiągnięcia różnych instytucji naukowych, społecznych i administracyjnych w poszczególnych ośrodkach kraju. Sam bowiem Zespół, jak stwierdza autor w zakończeniu, ogranicza działalność do rejestrowania przedsięwzięć odpowiadających postulatom Państwowej Rady Górnictwa ogłoszonym w związku z obchodami Tysiąclecia lub — w miarę potrzeby — do koordynacji tych przedsięwzięć.

W nrach 2 i 3/1962 dr Jerzy Jaros przedstawił *Rozwój wiedzy o warunkach geologicznych Zagłębia Górnosląskiego*. Artykuł obejmuje okres od początku XIX w. do czasów współczesnych. Obok zreferowania ważniejszych dzieł geologicznych i poglądów ich autorów artykuł zawiera charakterystykę rozwoju poszukiwań górniczych i kartografii górniczej. Wszystkie te zjawiska zostały pokazane w powiązaniu i częściowo w uwarunkowaniu z wzrastającą eksploatacją węgla.

W nrze 4/1962 mgr inż. Karol Jahoda ogłosił *Wspomnienie o W. Wielogłowskim*, prekursorze idei utworzenia wyższej uczelni górniczej w Krakowie. Artykuł związany jest z setną rocznicą ukazania się rozprawy Wielogłowskiego *O szkole Politechnicznej i Szkole Górniczej w Krakowie*. W rozprawie tej autor uzasadniał zgłoszony przez siebie w 1861 r. na Sejmie Krajowym we Lwowie postulat podniesienia Krakowskiego Instytutu Technicznego do rangi Wyższego Zakładu Politechnicznego. Inż. Jahoda zreferował w swoim artykule treść kolejnych rozdziałów rozprawy.